

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Leadership Development Guidelines of School Administrators under the Office
of Udon Thani Primary Educational Service Area 4

สมาน ประวันโต¹

Saman Pawanto¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : samanpa1975@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2)เปรียบเทียบภาวะผู้นำ และ 3)ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 82 คน ครูในสถานศึกษา 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้การยอมรับหรือให้รางวัลครู เมื่อทำงานบรรลุเป้าหมายกล่าวคำชมเชยที่ประชุม หรือให้รางวัล เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการ

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

¹Master of Education Program in Educational Administration Pitchayabundit College, Thailand.

*ได้รับบทความ: 23 พฤศจิกายน 2562; แก้ไขบทความ: 29 มกราคม 2563; ตอรับ
การตีพิมพ์: 5 กุมภาพันธ์ 2563

เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพราะวิทยาการต่างๆ ในโลกก้าวหน้าผู้บริหารที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในระดับสูง เน้นการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีสร้างค่านิยมและความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริหารให้ทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานมีส่วนร่วมในการสร้างค่านิยมเป็นแบบอย่างที่ดีให้เพื่อนร่วมงานเป็นผู้นำที่ดี ทั้งกาย วาจาใจ ฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรให้เกิดความคิดใหม่ๆ และประสบการณ์ใหม่ๆ

คำสำคัญ : 1. แนวทางพัฒนา 2. ภาวะผู้นำ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1) study the leadership of school administrators, 2) compare the leadership and 3) study the guidelines for leadership development of the administrators in the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4, classified by status, position, work experience and school size. Sample groups include 82 school administrators, 228 school teachers and tools used to collect this data. Was a questionnaire with 5 rating scales and the statistics used for data analysis are percentage, average, standard deviation, t-test, F-tests (One-way ANOVA)

The research found that : 1. Leadership of school administrators under Udon Thani primary educational service area office 4, total is high level. 2. Leadership of school administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area 4, according to the opinions of administrators and teachers with status Work experience And school sizes with different sizes have different. 3. Guidelines for leadership development of school administrators should recognize or reward teachers for achieving their goals, commending them at meetings or rewarding them. In order to build morale for the subordinates for the importance of school administration to Changes for the better because various technologies in the world are progressing, executives who focus on high level of interpersonal relations, focus on creating a good working atmosphere, creating values and confidence for all executives. People in the organization or department are involved in creating values and set a good example for colleagues to be good leaders, both physically, verbally, mentally, and trainees. Statistics Division and continued participation in the review build confidence in the organization to new ideas. And new experiences.

Keywords : 1. Development Guidelines 2. Leadership 3. School Administrator

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่วนหนึ่งของการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็น แรงผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้ มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสูงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และโลกเศรษฐกิจสมัยศตวรรษที่ 21 และเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหาได้เก่ง การจัดการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการ ที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพของคนในทุกมิติอย่างสมดุล การจัดการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการ พัฒนาคณะเพื่อให้มีคุณภาพดังกล่าวไว้ใน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุขสถานศึกษาทุกแห่ง จึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนา คุณภาพของตนเอง โดยให้มีการบริหารจัดการ การทำงาน ที่มีประสิทธิภาพ เน้นคุณภาพ มีระบบการประเมินผลอยู่ใน กระบวนการบริหารและการจัดการเรียนสอนตามปกติของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการ ศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด เพื่อเป็นการยืนยันสภาพจริงของการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา สร้างความตระหนักในภารกิจหลักของสถานศึกษา

แต่ด้วยบริบทของสภาพการจัดการศึกษาที่อาจมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้บริหาร สถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษา จำเป็น ต้องมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่ชัดเจนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะ “ผู้นำ” ได้รับการ กระจายอำนาจให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ทุกประการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาและต้องรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมทั้งรับการตรวจสอบจากชุมชนอย่างใกล้ชิดโดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้ระบบ การศึกษาของชาติเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น

ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาซึ่งก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็น กุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษา 4.0 เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจแล้ว ยัง เป็นจุดเชื่อมั่นนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี มี

ความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงานแล้ว จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธาอันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายดังที่ ศศิธรดา แพงไทย (2559 : 10-11) กล่าวว่า การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูง จึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำทุกๆ ด้านเพื่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพโดยจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ การมีความสามารถ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเข้าไปมีส่วนร่วม การมีตำแหน่งทางสังคมและการปรับปรุงงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาเกิดสภาพ“ภาวะผู้นำบกพร่อง”ในลักษณะเบื้องต้นดังที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาให้ไปเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (จักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ, (2553 : บทคัดย่อ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 156 โรงเรียน กำกับดูแล สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขต อำเภอบ้านผือ อำเภอนายูง อำเภอกุดจับ และอำเภอน้ำโสม มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 1,583 คน ดังนั้นจึงมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน สังคมในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนครู งบประมาณ ซึ่งส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยจำแนกตาม สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ขนาดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี เขต 4
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี เขต 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะความสัมพันธ์ผู้นำและของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี เขต 4
- 3.2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้บริหารเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่หรือการเตรียมผู้บริหารของหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป
- 3.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศเพื่อใช้สำหรับชี้แนะปฏิบัติที่ดีในการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาในระดับอื่นๆ
- 3.4 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานีเขต 4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,583 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน ครูจำนวน 1,407 คน จากโรงเรียน 156 โรงเรียน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี เขต 4, 2561 : 1-2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 310 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษา 82 คน ครูในสถานศึกษา 228 คน ซึ่งได้จากการเทียบตารางของ Kerjic และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 60)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 6 ด้าน แบ่งเป็น 1) การให้รางวัลอย่างเหมาะสม 2) การบริหารแบบวางเฉย ข้อ 3) การสร้างบารมี ข้อ 4) การสร้างแรงบันดาลใจ ข้อ 5) การกระตุ้นเขาวนปัญญา และ 6) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 60) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของสถานศึกษา

วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ (1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู (2) กำหนดรูปแบบของเครื่องมือที่จะสร้างโดยผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของเครื่องมือการวิจัยออกเป็น 3 ตอน (3) สร้างเครื่องมือสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (4) สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย (5) เขียนร่างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารและด้านการวัดผลประเมินผลและทางการศึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.67-1.00 (6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนแล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.93 (7) จัดพิมพ์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ขออนุญาตขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างและตามเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบด้วยตนเองภายใน 3 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นเขาวัวปัญญา และด้านการบริหารงานแบบวางเฉย

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ด้านการบริหารงานแบบวางเฉย ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นเขาวัวปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียงด้านเดียว คือการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ส่วนด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม การสร้างบารมี การกระตุ้นเขาวัวปัญญา มีความคิดเห็นแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการให้รางวัลอย่างเหมาะสม แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารงานแบบวางเฉยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสร้างบารมีแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจไม่แตกต่างกัน ด้านการกระตุ้นเขาวัวปัญญาแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสร้างบารมีแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

6.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลด้านการสร้างบารมีซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ กมลพร ศรีประไพ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่า คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการเป็นผู้สร้าง ความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างบารมีและและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ คัดโสตา (2561 : 143 - 160) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

6.2 จากการศึกษาผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและครุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ด้านการบริหารงานแบบวางเฉย ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลโดยรวมแตกต่างกัน เนื่องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 มีการแสดงศักยภาพของผู้บริหารที่โดดเด่นในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม การบริหารงานแบบวางเฉย การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นชาวปัญญา การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล เกิดจากผู้บริหารมีการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองโดยเข้ารับการอบรม การศึกษาต่ออยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ คัดโสตา (2561 : 143 - 160) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ บริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันและสอดคล้องกับ ศศิทิพ พิมโม (2552 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง สังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี จำแนกตาม เพศและวิทยฐานะ แตกต่างกัน

6.3 จากการศึกษาผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและครุที่มีประสบการณ์ต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล เตชฉวีกรกุล (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการ จำแนกตามที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ สมลักษณ์ รูปเชิด (2554 : บทคัดย่อ) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

6.4 จากการศึกษาผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและครุที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ คิดโสภา (2561 : 143 - 160) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงาน โรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารและ ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนก ตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันและ สอดคล้องกับ สุวิมล โตปิ่นใจ (2556 : บทคัดย่อ) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ร่วมงาน ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ ส่งเสริมผู้ร่วมงานตามความสามารถของแต่ละบุคคล และส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนให้ความสนใจแก่ผู้ร่วมงาน ที่ไม่สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ เป็นผู้มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง

7.1.2 ผู้บริหารควรกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์เห็นวิธีการ หรือแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ประกอบ กับกระตุ้นผู้ร่วมงานให้รู้สึกว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการทำงานในหน่วยงาน และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยกำหนดตัวแปรอื่นๆ เช่น วุฒิต่างการศึกษา สถานภาพโสดหรือสมรสแล้ว เป็นต้น

7.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานในโรงเรียนภาครัฐ เอกชนและหน่วยงานราชการ

8. เอกสารอ้างอิง

- กมลพร ศรีประไพ. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ..

- จักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิรมล เตชฉัตรกุล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะวรรณ คัดโสภา. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศศิทิพ พิมพ์โม. (2552). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารครูและผู้บริหารองสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6(1). 7-11.
- สมลักษณ์ รูปเชิด. (2554). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2561). ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดอุดรธานี เขต 4. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัย ซึ่งคุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ ภรรยาและบุตรธิดา ตลอดจนบุคคลที่เคารพรักทุกท่านและสุดท้าย ขอขอบคุณฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนทุนผลงานวิจัย